

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Arias, Societatis Iesv Theologi, Tractatus
Tres spirituales**

Arias, Francisco

Coloniæ Agrippinæ, 1603

Cap. 10. Vænas fuisse virtutes sapiertu[m] mundi, eo quod vera agnitione
sui destituti fuerint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59574](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59574)

DIFFIDENTIA SVI IRSIVS 129
CAPVT X.

Sapientum mundi huius virtutes vanas fuisse, eo quod dicta agnitione destituti fuerint.

TAM necessaria nobis est hactenus explicata cognitio, ut nempe confiteamur tantam esse virtutum nostrarum naturalium imbecillitatem, ut nihil boni præstare, nisi manu diuina adiuti, possimus: ut multis seculis sapientissimi quique, licet magnum studium in virtute consequenda, cuius pulchritudinem, utilitatem, & necessitatem agnouerunt, collocarent, nullam tamen veram unquam virtutem sint consecuti. in quorum numero fuerunt multi Philosophi gentiles, & Oratores Romani: qui, etsi unum Deum omnium rerum conditorem profiterentur, tamen arbitrati sunt veram & perfectam virtutum laudem humana industria comparari posse: qui error fuit, teste Beato Augustino, plurimorum. vel certe, etiamsi quidam cognouerint naturam liberumque arbitrium hominis esse à Deo.

*Palagian.
error. Aug.
de hares.
6.58.*

TRACTATUS DE VERA 129

Deo, non tamen animaduertunt li-
beras hominis actiones etiam Dei ope
& auxilio indigere, qui aliquorum,
teste Sancto Thoma, error fuit. Vnde
factum est, ut in virtute capessenda
omnem fiduciam locarint in suis vi-
ribus, suaque recte facta non Deo, sed
sibi attribuerint, atque ita laudem hu-
manam, non Dei gloriam, per illa aucu-
pati sint: quare & ianuam sibi præclu-
serunt ad excipiendum lumen fidei &
gratiæ, & causam dederunt se præcipi-
tes agendi in grauiora crimina cum
omniratione pugnantia. quos Beatus
Paulus idcirco dicit esse apud Deum in-
excusabiles. *Quia, inquit, sum cognouis-*

Rom. 3.

*scit Deum, non sicut Deum glorifica-
uerunt, aut gratias egerunt, sed euauerunt
in cogitationibus suis, & obscuratum est
insipiens cor eorum: dicentes enim se esse
sapientes stulti facti sunt. Non glorifica-
re Deum, & gratias non agere, non
fuit, aliud quam non attribuere deo sci-
entiam, sapientiam, cæterasque virtu-
tes, quas à Deo acceperant.*

*Hieron. in
c. 10, Eccles.*

B. HIERONYMVS agens de pri-
-marijs Philosophis in commentario
Eccle-

Ecclesiasticæ, dum exponit illa verba.
Labor stultorum affliget eos. Lege, in-
quit, Platonem, Aristotelis reuolue ver-
sutias, Zenonem & Carneadem diligen-
tius inuere, & probabis verū esse, quod
dicitur, Labor stultorum affliget eos. Ve-
ritatem illi quidem omni studio que si-
runt, sed quia non habuerunt ducem &
præuium itineris, & humanis sensibus
rati sunt se comprehendere posse sapien-
tiam ad ciuitatem, minimè peruenērūt,

Lact. l. 3. d.

inst. c. 15.

Aug. l. 5.

ciu. d. c. 12.

Bern. serm.

6. in Cant.

de qua in psalmo dicitur. Fluminis impetu
 tus latificat ciuitatem Dei. idem affir-
 mant omnes reliqui S. Patres. Quan-
 quam eorum testimonijs opus non ha-
 bebimus, vt probemus gentiles philoso-
 phos suo fastu & superbia, qua omnia
 dona naturæ & gratiæ suæ industria
 tribuerunt, sibi exitium consciuisse, cū
 ipsimet illud confiteantur. CICERO
 enim qui probè callebat Philosopho-
 rum dogmata, nec ignorabat quid in
 schola mundi huius doceretur, in libris
 de natura Deorum de hoc argumento
 in persona Cottæ sic loquitur. Atq; hos
 quidem omnes mortales sic habent, ex-
 ternas cōmoditates, vinea, segetes, oli-
 ueta, ubertatem frugum & fructuum,
 omniū

Cic. l. 3. de

nat. in fine.

DIFFIDENTIA SVI IPSIVS 126

omnem deniq; commoditatē prosperi-
tatemq; vitā à Dijs se habere, virtutem
autem nemo unquam acceptam Deo
retulit. nimirum rectè. propter virtutē
enim iure laudamur, & in virtute rectè
gloriamur, quod non contingeret, si do-
num à deo, non à nobis haberemus. Hæc
sapienter ille Ethnicus, vanæ gloriæ scili-
cet amore exæcatus.

ARISTOTELES quoque etsi, vt in-
telligentior, dubitasset de philoso-
phorum doctrina, tamen à commu-
ni omnium sensu discederet, in eandē
sententiam inclinavit: cum in Ethicis
suis quæstionem ponit, si ne virtus, in
qua partem felicitatis hu. vitæ col-
locat, nobis à Deo, an à studio &
ratione nostra: & causam dubitationis
adiungit, quod si bona externa à Deo
sint, hæc multo magis, vt pote illis præ-
stantionem, ab eo esse debere. Nam res
pōdet se quæstionē nō decidere: videri
tamē diuiniore felicioremque homi-
ninem, si suo studio & opera conse-
quatur virtutem qua responsione in-
dicavit, se non discedere à communi
Philosophorum placito. Non capiebāt
isti mundi sapientes, quomodo virtus
simul

Arist. l. e.
Eth. c. 9.

Lac. Stob. 2.
Eth. c. 9

ERA
verba
ge, in-
lue ver
diligen
e, quod
eos. Va
que ste-
cem &
sensibus
Sapienter
enerit,
is impe
affir-
Quam
non ha
philoso-
omnia
lustrare
isse, cū
CERO
opho-
id in
n libris
mento
et, hoc
es, ali-
num,
omnib

*Aug. de bo
no persequ.
c. 2. Soto de
nat. & gr.
b. 2. c. 15.*

simul esse possit donum dei, & exerci-
tio humano comparari: nimirū igno-
rabant liberum arbitrium in omni acti-
one pendere à cooperatione diuinita-
ut eadem actio, sit tota dei, & tota libe-
ri arbitrij: qui enim dedit liberum ar-
bitrium, dedit & facultatem illo ope-
randi.

HINC quoque factum est, ut cog-
nōrint virtutem humilitatis, qua ho-
mo contemnit se, tanquam imbecil-
lum, qui nullum bonū habeat ex se, &
tanquam peccatorem, omnia autem
bona sua accepta fert Deo. Ita docet
Augustinus his verbis. *Hec aqua, in-
quiens, humiliationis cordis, hec aqua
vita salutaris, abijcientis se, nihil de se
presumentis, nihil sua potentia super-
bē tribuentis, hec aqua in nullis alieni-
genarum libris est: non in Epicureis, non
in Stoicis, non in Manichæis, non in Pla-
tonicis. Vbicumq; etiam inueniuntur op-
tima præcepta morum & disciplina, hu-
militas tamē ista non inuenitur. Via hu-
militatis huius aliunde non manat,
à Christo venit. Hec via ab illo est, qui
cum esset altus, humilis venit.* *Quid
enim*

*Aug. in
psal. 31.*

TRACTATUS DE VERA 128

enim aliud docuit humiliando se, factus
obediens usque mortem, mortem autem
crucis? Caietanus quoque Cardinalis *Caiet. in*
exponens Christi dictum. *Qui se humili-*
liauerit, exaltabitur, ait; nec virtutem *Matt. 23.*
humilitatis, nec superbię vitium in do-
ctrina Aristotelis inueniri, sed tantum
in Euangelio. Et licet humilitas virtus
sit moralis, proprie tamen humana nõ
est, quia humana industria non acqui-
ritur, sed Christiana, tradita à Christo
ijs, qui Euangelicę legi se addixe-
runt.

Idem accidit multis sapientibus è
populo Israhel: quamuis enim illi legis
& prophetorum librorum scientia
imbuti cognouerint opera bona esse
dei, nec nisi adiuuante deo præstari
posse à libero arbitrio nostro, non ta-
men cognouere, ad veram virtutem,
qua homo iustificatur, & felicitatem
æternam promeretur, necessarium
esse diuinum gratiæ donum ex DEI
misericordia & Christi meritis profe-
ctum, sed arbitrabantur se ipsa obser-
uare legem naturalis & scriptę reddi iu-
stos, et Dei amicos, vitaq; æterna dignos
vt

29 TRACTATUS DE VERA

Rom. 9.

vt declarat S. PAVLVS dicēs: *Israel seclāda legem iustitia (in legem iustitia, qua iusti efficierēt iusti non peruenit. Quare) quia non ex fide, sed quasi ex operibus id est, quia non diuinæ gratiæ ope, sed sola legis obseruatione putârunt se iustos effici posse: itaque quia consili sunt suæ industriæ & studio, iustitia & salute exciderant.*

Chryf.
hom. 13. in
Matth.

Ex hac summa ignorantia & cecitate, tum Philosophorum, tum Hebræorum discimus, quātas gratias diuino numini debeamus, quod tam clara huius doctrinæ documenta nobis reliquerit, vt vel ex hac vna (vt alia testimonia, quæ sunt pænè innumera, de sint) intelligere possimus, Euangelicæ legis autorem nullū esse posse, nisi Deū. Nam docere hominem ex omnibus rebus suis nihil posse vel debere suum agnoscere, nisi ipsum nihil, è quo conditus est, & peccatū quo pristina iustitiæ integritate excidit: deinde omnino bonum, eiusq; laudem & gloriam debere soli Deo acceptam ferre, idq; omnibus retro seculis sapientibus huius mundi fuisse ita ignotū, vt potius contrarium tanquā licitum fecerint: Ad hoc

DIFFIDENTIA SVI IPSIVS 130

hac quod Christus tam liquidò hanc doctrinam tradiderit, eiusq; viua & perfectissima exempla reliquerit, suorumque fidelium cordibus impressa reliquerit, hoc inquam, tam potens & efficax testimonium est veræ fidei, vt omne miraculum externum excedat. Ac demum tam ingens hoc est Dei beneficium, vt, si alia, cæteroquin infinita & incomparabilia, non accepissemus, hoc vnum maximè nos permouere possit ad Deum toto pectore omniq; conatu amandum & colendum. Nam cum vera perfecta que virtus sit nobilissimū quoddam bonum, in quo huius vitæ felicitas consistit, mediumq; efficax ad vitam æternam, obtineri verò non queat sine humilitate, negari non potest, inter ineffabilia Dei beneficia, quo ardentissimè ad Deum redandum constringamur, huius doctrinæ notitiam numerandam esse.

CAPVT IX.

De altero medio, nempe, propria imbecillitatis experientia, quo homo ad sui diffidentiam peruenire potest.

G

Lth